

VIDENCENTER FOR
UDDANNELSES- OG
ERHVERVSVEJLEDNING

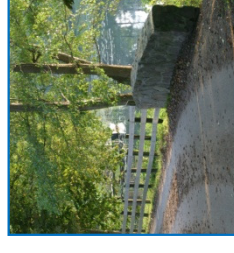
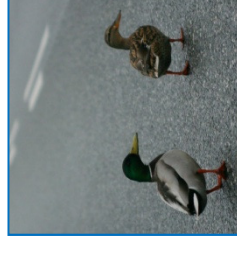
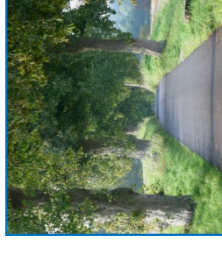
VIDENCENTER FOR UDDANNELSES-
OG ERHVERVSVEJLEDNING

Eksistensfilosofisk tilgang i karrierevejledning

Kan vi bruge en sådan tilgang som et 'helle' i en ellers målrettet, løsningsfokuseret og innovativ karrierevejledning?

En workshop om:

- Filosofisk refleksion og vejledning
- Filosofisk undringsfællesskab

Filosofisk vejledning – hvornår og hvordan?

(kilde: Finn T. Hansen)

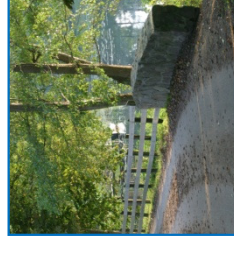
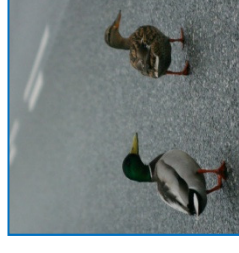
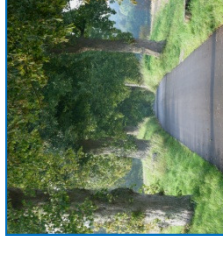
Når værdimæssige spørgsmål er i spil kunne filosofisk tilgang være meningsfuld.

En systematisk videnskabelig tilgang, f.eks. sociologi, psykologi, pædagogik:
Ser på værdier som konstruktioner

En eksistenfilosofisk tilgang ligger udenfor en videnskabelig tilgang:

Ikke bare hvordan kan vi få **viden om** (det gode valg, det gode liv...) = epistemologi (observation)
Men hvad **er** (det gode valg, det gode liv...) = ontologi (værensdimensionen)

Hanna Ahrent: ”at reflektere uden gælænder”

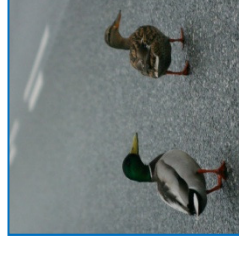
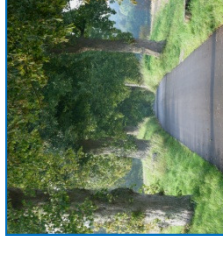
Forskellige refleksionsformer i vejledning

(se f.eks. FTH 2010 s 361 ff)

4 forskellige slags kundskaber:

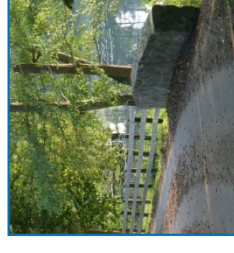
Episteme	Techne	Phronesis	Sofia
-teoria -logik -universel -dekontekstuel -sikker viden	-poiesis (skaben) -praktik -erfaringsbaseret -kontekstafhængig -partikulær/specifik viden	-praxis -'skønnet' (inkl. etik)	-visdom

4 forskellige refleksionsformer:

1) Pragmatisk-instrumentel
Refleksion-i-handling (techne)

2) Professionel-Videnskabelig
Refleksion-over-handling
(techne-episteme)

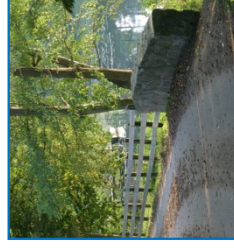
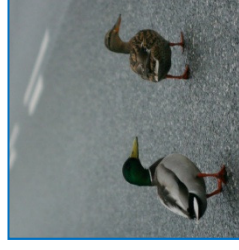

3) Kritisk-ideologisk
Refleksion-om-handling (episteme-fronesis)

4) Etisk-eksistentiel
Refleksion
fra-handling/deltagelse
(phronesis-sofia)

	Den funktionelle vejledning	Den kritisk frigørende vejledning	Den etisk-eksistentielle vejledning
Formål	Kompetence-udvikling (effektivitet)	Politisk dannelse (autonomi)	Etisk-eksistentiel dannelse (natalitet)
Tilgang	Instrumentel og problemløsende	Kritisk og problematiserende	Eksistentiel og undrende
Orientering	Middel/proces	Mål/resultat	Begivenhed/sagen selv
Refleksionsform	Pragmatisk 'refleksion-i-handling'	Kritisk-ideologisk 'refleksion-om-handling'	Etisk-eksistentiel 'refleksion-fra-handling'

5 dimensioner i filosofisk vejledning:

1. Den 'besøgendes' livs livsbiografiske og unikke livsoplevelser:

Hvad berører og har gjort indtryk? Hvordan oplever jeg mig selv, den anden, livet eller hvad f.eks er 'det gode liv'?

2. At finde det almenmenneskelige og filosofiske i det sagte og oplevede:

Fortælling glider fra at være privat til at blive eksemplarisk og forbindes til større meningshorisonter. Hvad forstår jeg ved 'det gode liv'?

3. Filosofisk undersøgelse af emnet/indtrykket:

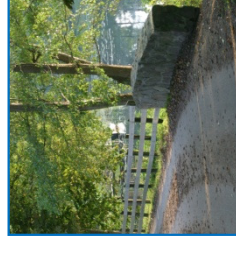
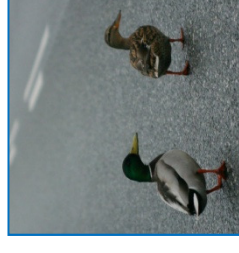
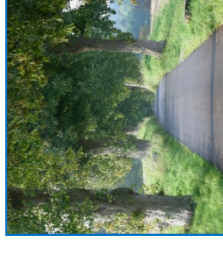
Vejleder og 'besøgende' dvæler ved kompleksiteten af de filosofiske spørgsmål med inspiration fra filosofien og den store fortælling.

4. Undersøge det filosofiske emne som udtryk for den 'besøgendes' eget liv:

Hvilke filosofiske 'svar' er mit liv (vaner, handlinger osv.) et udtryk for? Stemmer min tænkte filosofi overens med min levede filosofi?

5. Udvikling af et personligt svar på emnet:

Hvordan drager jeg i praksis omsorg for mit og andres liv, så jeg reelt lever min filosofi (det gode, det sande og det skønne). Dette er en never ending story, en livslang dannelsesproces – et udtryk for et liv levet med 'etisk selvomsorg'.
(kilde: Finn Thorbjørn Hansen)

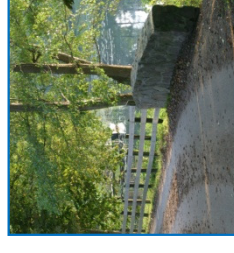
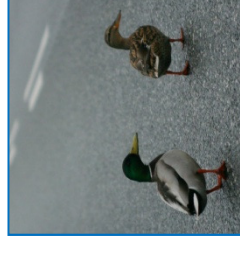
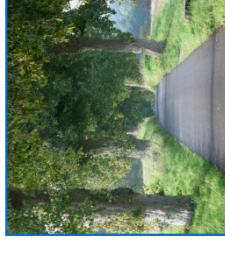
Den filosofiske vejleder

- Vil ikke skabe rum for behandling men for undersøgelse
- Undersøgelsen har til formål at bringe deltagerne ud i en undren og søgen efter visdom, skønhed og dybere meningsfuldhed
- At give plads for det livsindtryk der søger et udtryk
- Antagelser og forforståelser bliver sat i parentes og i spil
- En ligeværdig og symmetrisk relation (jeg-du-relation, Buber) (FTH 2010 s. 162)

Den filosofiske vejleder søger:

"...at gå ind i den fastlåste, retningsløse, cirkulære eller stadigt gentagende tænkning og oplevelse for at tænke med og tænke videre, at bringe bevægelse i problemernes knudepunkt, analytisk at adskille, syntetisk at forbinde, at overraske og udfordre, for at gøre opmærksom på andre perspektiver og vurderinger osv." (Achenbach i Lystbæk 2011 s. 129-130)

Der knyttes an til det oldgræske: 'filia' (søgen, stræben, kærlighed) og 'sofia' (visdom)

Om metode i filosofisk vejledning

'Beyond-Method Method' (Achenbach's udtryk, FTH 2010 s. 112)

Filosofisk praksis er en heterogen bevægelse

Udtryk for en 'revolutionær fase' (Kuhn), som endnu ikke er bestemt af et paradigme med en bestemt rollemodel for praksis (metode)

For at forblive tro mod det at være filosoferende, spørgende og undersøgende må tilgangen ikke låse sig fast i en entydig metode ('tænkning uden gelænder')

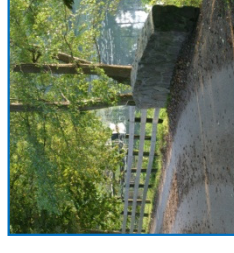
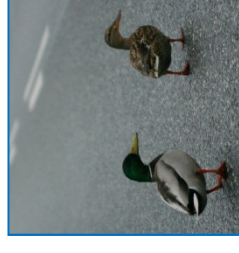
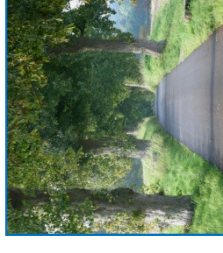
Måden må altså bestemmes af den vejleder, den gæst og den konkrete sag, som det filosofiske møde handler om
Den besøgende spiller 'hvid' (har udspillet), vejleder spiller 'sort'

'Filosofi bruger ikke metoder, filosofi udvikler metoder' (ibid. s. 113)

Berørt ikke-viden

At lytte til gæstens udtryk ud fra en 'berørt ikke-viden' forskelligt fra 'ikke-berørt viden'

Hvis vi derimod vil lade udtrykket gøre indtryk på os, skal vi som gode fænomnologer forsøge at sætte vores forforståelse og sikre viden i parentes for i stedet at lytte fra en berørt ikke-viden, dvs. fra den undren og interesse, som gæstens udtryk umiddelbart bringer os i. (ibid. s 131)

Forløbet i praxis (se f.eks. FTH 2010 eksempel 8 s. 416)

1. Logos: din tænkte filosofi
2. Bios: din levede filosofi
(den lille fortælling)
3. Ethos: livssyn - at leve det filosofiske liv med
etisk selvomsorg
(den store fortælling)

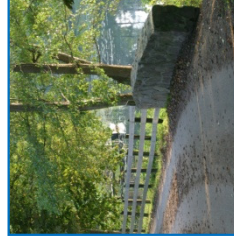
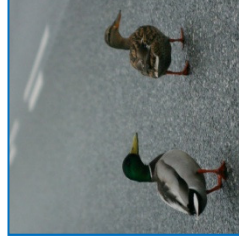
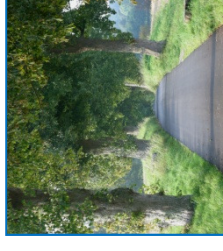
Fra "hvordan-spørgsmål" til "værens-spørgsmål"

Hvad er....?

Hvorfor det?

Kunne det være anderledes?

Faldgruber: terapi, instrumentel, moralisme
(eks.: kunstudøvelse kontra kunstterapi)

Eks.: Filosofisk undringsfællesskab!

Et filosofisk møde mellem f.eks. vejleder og den vejledningssøgende (gæsten, evt. en gruppe)

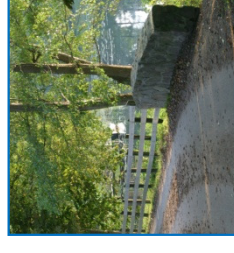
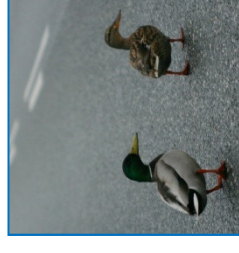
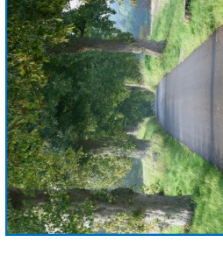
Dialog og fælles undren over f.eks. 'det gode valg'/'det gode liv' .....

Alle forbereder sig ved at tænke på 'levede' erfaringer med 'det gode valg' (forskelligt fra 'viden om' tales der om 'hvad er..')

Alle bidrager med hver sin 'fortælling'

Vejleder bidrager med 'en stor fortælling' (eks. 'Hvad fatter gør...'), som vi undersøger i fællesskab – kan den lære os noget?

Hvordan kan vi hver især 'leve' det gode valg?

Litteratur:

Hansen, F. T. 2008: *"Det var, som om de havde en slags kærlighed til det, de gjorde" – om den eksistentielle dimension i højskolens uddannelses- og erhvervsvejledning.*

FFD

Hansen, F. T. 2010 (1. udg. 3.opl.): *At stå i det åbne. Dannelse gennem filosofisk undren og nærvær.* Hans Reitzels Forlag

Hansen, F.T: *Den taktfulde vejleder – om at forblive ved vejledningens sag*

Lystbæk, C.T.: *Kan de vise vise vej?*

Begge i: Plant m.fl. (red.) 2011: *Vejledningsdidaktik.* Schultz

Arendt, H. 2008: *Menneskets vilkår. Moderne tænkere.* Gyldendal

